

ERO ALGARA

(BAKARIZKETA)

Iruditegiak aurkestatzen du gela arlote bat

(Guztiro bildurtua). —¡Ez dago nerekin gauz onik! ¿Egiya ote da? ¿Zer izan bear du? ¡Eriotza... alderatzen datorkit! ¡Au bizi modu biurra! ¿Bañan, zergatik ekarri naute ni onera? ¿Zer egin det, orla karez loturik presondegi ontan idukitzeko? Nik ezer ez. ¡Bai: emaztea!... ¿Bañan emazterik izan ez badet, nola izan liteke egiya nik egin detala itzuzkeri ori?

Ni zalatzen nautenak diyote, nik ill detala emaztea... ¿Bañan norena? ¿Ni ezkongaya izanik, nola ill nezakien nere emaztea? Ez, ez: ni ez naiz itzuzkeri orren egillia. Gezurrak narabillki gisa char ontan. Norbaiten ikus nai char-enbat da inñolaz ere guztiya. ¡A Jauna! ¿Noiz askatuko nau lotura sendo abetatik? Gezurrak onenbeste naspilla izan zezakienik ez nuben chiništuko, Jaungoikuak berak esan baziran ere. Ni erabilli naute, Jesus altsua etsayak erabilli zuten bezela. ¡Emaztea! . . . ¡Emaztea! . . . Nik ez det emazterik. Ezkongaya naiz, eta eriotz orren jabea, beste norbait izango da. ¡Gezurra!... Gezurra da, Jesus jipoatu zuten latigua bañon gogorragua. Bada, gezurraren mendian arkinaiz, sei, edo zazpi illabete abetan. ¡Jesus!... ¡Jesus!... Je... sus! Bedein-katua izan bedi Jesus altsu eta amoriotsuaren izena. *(Ichedon)* ¡Gezur-raren mendean orrenbeste denboran!

¿Ez dute bada esaten, gezurrak izatza laburra dubela? Ez du bada aiñ laburra nigatik sortu duten gezurrak. Beste neurgairik gabe, iruditzen zait neurtu litekiela Donosti guztiyaren zabalera, gezur orren izatzaren luzetasunarekiñ. ¿Nik zer egin det, narabilkiten bezela erabiltzeko? Arrazoitzen ere ez dirate usten. ¡Madarikatua izan bedi milla

bider, nere suerte biurra! (*Ichedon*) Beti izandu naiz gizon paketsu ezeren ekachik gabia, eta orain gezurra bitarteko dala, emen naukate oso itsusiturik altzaiduzko katez sendokiro loturik, presondegian, katamotz bat kayola burnizkoetan idukitzen duten bezela. ¡Madarikatzen det, gezur ori sortu zuben mingaiñ beltzaren jabia! (*Ichedon*) Ez dago nerekiñ gauz onik. Borrerua etorriko da nere billa, eta eramango nau urkabera, eriotzgille kulpadun bat bezela. (*Negarrez*) ¡Ai, ama! Laiñter zera seme gabe, bañan ezin esango ditzut Jesus-ek bere amari bezela. (*Ichedon*) Egon zindezke jakiñan gañian, gezurrak egiten dubela gauza ikaragarri au (*Negarrez*) ¿Nik zergatik galdu bear det gizacharkeri orren bidez, nere bizi maitagarri au? (*Gora begira*) ¡Jauna! Erruki zaite nitzaz, eta neregan badago munduaren izaera ona, egin, eta osa bedi zure borondatia, Jesus maitatitakin bezela. (*Ichedon*) ¿Ekadoi batzarrak zer arrazoi izandu ditu erabakitza itzusi au nigan artzeko? ¿Agian ni al naiz emaztea ill detana? ¡Nik ez det ill! Nik ez det emazterik. ¿Nola izan nezake ill badet? (*Asnas larriyan*) ¿Bañan, nik ill? Bai, jendeak ala diyo eta baliteke egia izatia. ¿Bañan emazte jabe izan ez banaiz, nola ill nezakien? Gei geyagoren iritiz erabakitzen dira gauza guztiyak, naiz gezurrarekin ibilli. (*Ichendo*) ¿Nik emaztea ill? Ezta, izan banu ere, ez nuben illko. (*Ichedon*) ¿Bañan ezkongaya izanik nola illko nuben! (*Algaraz*) ¡Nik illa ez da! (*Kalkatuaz*) ¡Gezurra! . . . (*Kalkatuaz*) Gezurra da, nik egiña dala eriotz ori. Nik ez det emazterik, bañan . . . (*Motel antzian*) ¿Zer da nigan gertatzen dana? (*Algaraz*) ¡Leyala izan bazan. . . (*Algara goratuaz*) etzan gertatuko orlako gauzik! (*Algara geyagotuaz*) Nik ez nuben ill, bañan nik illa bada. . . (*Algara geyagotuaz*) ¡Emen dator borrerua! . . . (*Algara biziragotuaz*) ¡Orra! . . . ¡Orra! . . . (*Biziragotu*) ¡Nik ez det ill! . . . (*Geyago*) ¡Utzi neri pakian! . . . (*Deadarka*) ¡Aska, aska neri lotura senda abek! (*Asnaz lurripean, eta algara betean*) ¡Aldegin zazu, borrerotzarra nigandik! (*Algara isurtzen*) ¡Ez dakizu zer egitera zoazen! . . . (*Algara isuriyago*) ¡Erabakitza berdiña nai det nik! ¡Justiziya! ¡Justiziya! (*Ichedon*) ¡Au da Jaunari. . . (*Algara isuriyago*) eskatzen. . . (*Asnaz larri, eta algara isuriyaguan*) diyotana! (*Algara garrangatsua*) ¡Utzi! . . . ¡Ni! . . . ¡Ez! . . . ¡Bai! . . . (*Algaraz illtzen da, eta erortzen da belauniko lurreratzeke batetan*).

JUAN I. URANGA.

